

Dzieje Miasta Częstochowy

Dnia 18 października 2006 r. w Ratuszu częstochowskim została udostępniona stała wystawa historyczna "Dzieje Miasta Częstochowy. Etap pierwszy: od pradziejów do końca XVIII wieku".

Najstarszy odcinek pradziejów ziem polskich rozpoczęło przybycie na nie gromad ludzkich, co miało miejsce 500 tys. lat temu, w epoce geologicznej zwanej plejstocenem. Najdawniejsze ślady pobytu człowieka w okolicach Częstochowy pochodzą z Jaskini Zamkowej dolnej w Olsztynie i datowane są na 50-60 tys. lat temu. Ludność paleolityczna zamieszkująca nasze tereny zainteresowana była surowcem krzemienym. W starszym okresie epoki brązu (ok. XV-XIV w p.n.e.) na północny zachód od Częstochowy przybyły grupy ludności z terenów dzisiejszego Śląska. Najstarsze ślady osadnictwa tej grupy wiązać można z cmentarzyskami w Zbrojewsku i Opatowie. W środkowym okresie epoki brązu (ok. XIII-XII w p.n.e.) z ośrodkiem osadniczym nad środkową Liswartą utożsamiamy formowanie się grupy ludności kultury łużyckiej. W następnych wiekach ludność ta kolonizowała obszary w dół i w górę rzeki oraz nieco dalej na wschód – obecnie tereny Częstochowy i okolic. Po zaniku kultury łużyckiej przez następne kilkaset lat region częstochowski pozbawiony został wyraźniejszych śladów osadnictwa. Dopiero w 2. połowie II w. n.e. pojawiła się tutaj kultura przeworska, trwająca do poł. V w n.e. Głównym źródłem znajomości tej kultury są cmentarzyska.

Część archeologiczna ekspozycji ma za zadanie ukazać pradzieje ziemi częstochowskiej od początków osadnictwa ludzkiego aż po kres starożytności. Odkrywane przez archeologów artefakty nie są w stanie zrekonstruować życia dawnych społeczeństw – brak dokumentów, archiwaliów, notatek wzbogacających wiedzę, stąd ta część wystawy, zaprezentowana w pierwszych trzech salach, została zaaranżowana tak, by odczuwalny był wyraźnie nastrój tajemniczości. Wśród najciekawszych eksponatów zobaczyć można m.in.: fragment ciosu, fragment kości udowej, kość piszczelową i łopatkę mamuta, czaszkę i kości niedźwiedzia jaskiniowego, wyroby krzemienne ze starszej epoki kamienia - paleolitu (60-50 tys. lat temu), mezolityczne wióry i odłupki krzemienne z wydmy w Przymiłowicach koło Olsztyna ze środkowej epoki kamienia - mezolitu (8-5,4 tys. przed Chr.), toporki i siekierki z okresu neolitu (ok. 5400 do 2200/2100 przed Chr.), amforę kultury ceramiki sznurowej, pochówki kultury łużyckiej, około IX w. przed Chr., wyroby ceramiczne znalezione w grobach ludności kultury łużyckiej (około XIV/XIII - V w. przed Chr.), naczynia gliniane wykonane przez ludność kultury łużyckiej, skarb wyrobów brązowych z Łobodna (naszyjniki, nagolennik, bransoleta), pochówki kultury przeworskiej, wyroby metalowe i ceramikę kultury przeworskiej.

W kolejnych salach ukazana jest historia miasta Częstochowy: okres od średniowiecza do końca schyłku Rzeczypospolitej szlacheckiej. Pierwsza wzmianka o Częstochowie umieszczona została w dokumencie biskupa krakowskiego Iwo Odrowąża wystawionym w 1220 roku i dotyczyła wsi Częstochowa, usytuowanej w rejonie dzisiejszego Rynku Wieluńskiego. Na wystawie cytowane są fragmenty ważnych dokumentów, takich jak ten wyżej wymieniony, lub kolejnych, m.in. dokumentu króla Kazimierza Wielkiego z 1356 roku, wystawionego Leonardowi i Kanimirowi przywileju lokacyjnego dla dwóch wsi w ich władztwie częstochowskim, dokumentu księcia Władysława II Opolczyka z 3 maja 1377 roku z najstarszą wzmianką o mieście Częstochowie, dokumentu fundacyjnego klasztoru Paulinów na Jasnej Górze wystawionego przez księcia Władysława Opolczyka w 1382 roku, w którym nadał on klasztorowi Częstochówkę. Kolejne fragmenty wystawy obrazują ukształtowanie się ustroju administracyjnego: oglądać można mapy, makietę zamku olsztyńskiego, narzędzia gospodarcze, skarby monet i inne źródła materialne.

Część kolejna ekspozycji przedstawia Częstochowę w okresie od początku XVI wieku do 1793 roku. Wśród prezentowanych eksponatów na uwagę zasługują m.in.: pieczęcie miasta Częstochowy z 1501 i 1564 roku, sztychy przedstawiające oblężenie twierdzy Jasna Góra przez wojska szwedzkie w XVI wieku, militaria, takie jak napierśniki, napleczniki, moriony, broń drzewcowa, broń palna, broń biała, plan oblężenia twierdzy Jasna Góra. W ostatniej sali

ukazana została Częstochowa w dobie Sejmu Czteroletniego, wraz z wykazem imiennym częstochowian , którzy w nim uczestniczyli.

Serdecznie zapraszamy do obejrzenia wystawy, która przybliży dzieje miasta, począwszy od pradziejów, w sposób niezwykle obrazowy - Autorami aranżacji są artyści plastycy Włodzimierz Karankiewicz, Tadeusz Kosela i Bożena Mszycza, zaś Autorami scenariusza merytorycznego pracownicy Muzeum Częstochowskiego: Magdalena Wieczorek-Szmal, Maciej Kosiński (archeologia) i Andrzej Kuźma (historia), pod nadzorem zastępcy dyrektora ds. naukowych Elżbiety Miszczyńskiej.

Janusz Jadczyk i Katarzyna Jezierska